

REFERENDUM ASSOCIATIEVERDRAG EU-OEKRAÏNE

Op Deo volente 6 april aanstaande wordt er in Nederland op initiatief van de actiegroep GeenPeil een raadgevend referendum gehouden over de vraag: "Bent u voor of tegen de wet tot goedkeuring van de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne?" In dit artikel willen we hierop nader ingaan om tot een standpuntbepaling te komen.

Met de wet tot goedkeuring van het genoemde verdrag hebben de Tweede en de Eerste Kamer op respectievelijk 7 april en 7 juli 2015 reeds ingestemd. Onder meer CDA, VVD, PvdA, D66, GroenLinks, ChristenUnie en SGP (!) hebben in beide Kamers vóórgestemd. Dit vormde voor de actiegroep GeenPeil aanleiding om handtekeningen te gaan verzamelen voor een referendum hierover. Het is deze organisatie gelukt om hiervoor zelfs ruim meer dan het minimaal aantal benodigde handtekeningen (300.000) op te halen. Overeenkomstig de Wet raadgevend referendum (1 juli 2015) moest daarom een raadgevend referendum worden uitgeschreven. Hierdoor is de inwerkingtreding van de Nederlandse wet die het genoemde associatieverdrag goedkeurt, vooralsnog komen te vervallen. Nadat het referendum gehouden is, zal het kabinet beslissen of het aan het parlement voorstelt die goedkeuringswet alsnog in werking te laten treden of die in te trekken.

Is deelname geoorloofd?

De eerste vraag die we ons moeten stellen, is of het *deelnemen aan een referendum* geoorloofd is. We zijn toch tegen volkssoevereiniteit? Dat laatste is waar, maar het uitbrengen van een stem bij het huidige referendum staat niet gelijk aan volkssoevereiniteit. Dit zou wel het geval zijn als het om een *correctief* referendum zou gaan. Bij een *correctief* referendum is namelijk de overheid gebonden aan de uitslag van het referendum. De wil van het volk is dan bepalend. Maar hier is er sprake van een *raadgevend* referendum, waarvan geldt dat de overheid het recht heeft om de uitslag van het referendum naast zich neer te leggen. Bij een *raadgevend* referendum brengt het volk slechts een advies uit, niet meer en niet minder.

Het uitbrengen van een advies is Bijbels gezien niet als ongeoorloofd te beschouwen. Weliswaar zijn we om verschillende redenen geen voorstander van het houden van een raadplegend referendum (onder andere omdat de vaak complexe vraagstukken meestal niet evenwichtig te versimpelen zijn tot een kort referenduvraagje en omdat het houden van een referendum een geldverslindend gebeuren is van naar schatting 30 miljoen euro), maar een raadgevend referendum zonder meer afwijzen als een zondig middel, dat gaat toch een stap te ver. Daarvoor is onvoldoende grond.

Het door het volk geven van een advies aan de overheid via een raadgevend referendum, zoals het huidige referendum over het Associatieverdrag EU-Oekraïne, is Bijbels gezien niet als ongeoorloofd te beschouwen.

Stemmen of thuisblijven?

Vervolgens moeten we ons afvragen of het voor de kiesgerechtigde Nederlandse mannen geoorloofd is om *aan de stemming* over het associatieverdrag dat de EU met Oekraïne gesloten heeft, deel te nemen? We wijzen het deelnemen aan de Europese verkie-

zingen af, moeten we dan ook nu niet thuisblijven? De Europese verkiezingen en dit referendum zijn echter twee zaken die wezenlijk van elkaar verschillen en daarom niet op één lijn geplaatst mogen worden. Bij de Europese verkiezingen gaat het om het kiezen van europarlementariërs die zitting nemen in een bovennationaal orgaan, het Europees Parlement. Een dergelijk supranationaal orgaan dat belangrijke delen van onze nationale soevereiniteit overgenomen heeft en dat bovendien ten volle op volkssoevereiniteit gebaseerd is, wijzen we als ongeoorloofd af. En daarom ook het deelnemen aan de verkiezingen daarvoor. Maar in het huidige referendum (dat een specifiek Nederlandse aangelegenheid is; in andere EU-landen wordt hierover geen referendum gehouden) gaat het alleen over de vraag of Nederland c.q. de Nederlandse overheid wel of niet moet instemmen met het associatieverdrag dat de EU met Oekraïne gesloten heeft? Dat is dus wezenlijk iets anders! Het in dezen uitbrengen van een advies door middel van uw stem kunnen we dan ook voor kiesgerechtigde mannen niet als ongeoorloofd zien.

Voor- of tegenstemmen?

Ten slotte komt dan de eigenlijke vraag van het referendum aan de orde: 'Bent u voor of tegen de wet tot goedkeuring van de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne?', waarop alleen met 'Ja' of 'Nee' geantwoord kan worden. Als bestuur van de Landelijke Stichting willen we u onder meer om de volgende redenen adviseren om tegen de goedkeuring van het verdrag te stemmen:

1. Niet centraal regelen

Wanneer Nederland zelf een handelsverdrag met de Oekraïne had gesloten, dan hadden we daar in het minst geen bezwaar tegen gehad. Het associatieverdrag tussen de EU en Oekraïne gaat echter ten eerste beduidend verder dan een handelsverdrag. Het is niet alleen een handelsverdrag, maar ook een politiek verdrag en een integratieverdrag. In de verdragstekst wordt Oekraïne bijvoorbeeld maar liefst 72 keer verplicht om zijn eigen, nationale wetgeving geleidelijk aan EU-regels aan te passen. En ten tweede is het geen nationaal verdrag, maar een centraal EU-verdrag. Het associatieverdrag is er duidelijk op gericht om de banden tussen de EU en Oekraïne op een zodanige wijze aan te halen dat een nog stabielere, grotere en machtigere Europees economisch en politiek blok ontstaat. Er is duidelijk sprake van een voortgaande machtsconcentratie, de Europese 'Toren van Babel' wordt weer een etage hoger gemaakt. Daartegen hebben we bezwaar. Het uitgangspunt moet blijven: wat

decentraal geregeld kan worden (via nationale handelsverdragen) dient niet centraal te gebeuren. En zeker niet via de supranationale machtsorganen van de EU, die er meester in zijn om stap voor stap de nationale soevereiniteit van een land over te hevelen naar de EU. Wanneer men de EU één vinger geeft, pakt deze op tijd van duur de gehele hand.

Het gebouw van het Europarlement in Straatsburg.^a Het associatieverdrag leidt tot een verdere Europese machtsconcentratie; de Europese 'Toren van Babel' wordt door het verdrag weer een etage hoger.

Nu al wordt Oekraïne door het associatieverdrag gedwongen om zich aan te passen aan de EU-standaarden inzake mensenrechten en democratie, alsmede de EU van elke wijziging in zijn nationale wetgeving in kennis te stellen. En uit het verdrag blijkt, zoals gezegd, dat gestreefd wordt naar een geleidelijke afstemming van de wetgeving van Oekraïne op die van de EU. Maar tot hoever? De president van Oekraïne ziet het associatieverdrag als een opstap voor het EU-lidmaatschap van Oekraïne. Het is inderdaad niet ondenkbaar dat het associatieverdrag daartoe zal uitgroeien. Het associatieverdrag van de EU met Kroatië is daar een voorbeeld van. In 2001 ging Kroatië een associatieverdrag aan, in 2013 werd het land lid van de EU. Bovendien heeft het Europees Parlement op 27 februari 2014 een resolutie aangenomen waarin het uitsprak open te staan voor een Oekraïens EU-lidmaatschap, mits Oekraïne zich aan de voorwaarden van het associatieverdrag zou houden. Een en ander vormt dan ook des te meer een reden om tegen het associatieverdrag te stemmen en daarmee tegen een verdere machtsconcentratie binnen de EU(-organen).

2. Een gevaarlijk avontuur

Reeds in 2012 wilde Oekraïne een associatieverdrag met de EU sluiten. Dit was echter niet naar de zin van Rusland, die Oekraïne dreigde met strafmaatregelen als het daartoe overging. Onder die zware Russische druk besloot de Oekraïense regering tegen de verwachting in, acht dagen voordat de ondertekening zou plaatsvinden, om de onderhandelingen op te schorten. De oppositie was hierover zeer verbolgen, wat leidde tot massale protesten op straat, die uitmondten in steeds bloediger wordende rellen. De Oekraïense president ontvluchtte ten slotte de hoofdstad Kiev en werd vervolgens door het parlement afgezet. Er trad een meer westers gezinde regering aan (februari 2014).

In die tijd werd het onrustig op De Krim. Velen op De Krim wilden bij Rusland blijven, anderen juist niet, wat er uiteindelijk toe leidde dat het Russische leger de controle over De Krim overnam en dat Rusland De Krim annexeerde, ook al keerde de westerse wereld zich daartegen. Tot op heden is het land nog steeds in staat van oorlog met de door Rusland gesteunde rebellen in het oosten van het land.

Op 21 maart 2014 ondertekende Oekraïne alsnog het associatieverdrag. Rusland heeft laten weten dat het verdrag 'ernstige gevolgen' zal hebben voor Oekraïne (onder andere zou de import van Oekraïense levensmiddelen naar Rusland stopgezet worden). Rusland beschouwt Oekraïne als vanouds behorend tot zijn invloedssfeer.

Deze opsomming van feiten maakt wel duidelijk dat het associatieverdrag geheel tegen de zin van Rusland is en dat daarom in het instabiele Oekraïne hierover verschillend wordt gedacht. Het is dan ook nog maar de vraag of de - via het associatieverdrag beoogde - sterkere binding van Oekraïne aan de EU wel voor stabiliteit en eenheid in het land zal zorgen, zoals voetstoots aangenomen wordt. Zal het juist niet voor meer verdeeldheid en verwijdering zorgen tussen de meer op het Westen en de meer op Rusland georiënteerde Oekraïners?

Bovendien daagt het associatieverdrag Rusland uit tot een tegenactie. Het gevolg daarvan zou kunnen zijn dat door Russische invloed en infiltratie de oorlog in het oosten van Oekraïne escaleert in een grotere burgeroorlog. Ook op een andere wijze kan zomaar een (militair) conflict ontstaan tussen het militair sterke Rusland en militair zwakke Oekraïne. Er is daar brandhout genoeg! En gezien het feit dat in het associatieverdrag is afgesproken dat de EU en Oekraïne hun buitenlands- en veiligheidsbeleid en voor een deel ook hun defensiebeleid op elkaar zullen gaan afstemmen, dreigt het gevaar dat de EU

Het associatieverdrag is een gevaarlijk avontuur, want het zet nodeloos de zaken in Oekraïne en vooral tussen Rusland en Oekraïne op scherp. Rusland beschouwt immers Oekraïne als behorend tot zijn invloedssfeer.

- en met de EU ook Nederland - in toenemende mate betrokken zal geraken bij de (oorlogs)conflicten daar. Het associatieverdrag is dus maar een gevaarlijk avontuur, dat nodeloos de zaken in het land Oekraïne, maar vooral ook tussen Rusland en Oekraïne op scherp zet, wat gemakkelijk tot gevolg kan hebben dat ons land in een oorlog daar verzeild raakt, zelfs met het veel sterkere Rusland.

3. Een nieuwe migrantenstroom

In het associatieverdrag is afgesproken dat de EU en Oekraïne er onder voorwaarden naar zullen streven dat hun inwoners op termijn zonder visum kunnen reizen tussen de EU-landen en Oekraïne (met een maximale verblijftijd van 3 maanden). Verder is toegezegd dat, weliswaar afhankelijk van onder andere de arbeidsmarktsituatie in hun eigen land, de EU-landen de mogelijkheden voor Oekraïense werknemers om in hun landen te komen werken, zullen handhaven.

Wanneer we hierbij bedenken dat er in Oekraïne veel corruptie heerst en de wapen-, vrouwen- en organenhandel floreert, dan zal toch niemand van ons er blij van worden als een nieuwe stroom van gelukzoekers of van (illegale) Oost-Europese werknemers zich aandient, die ongetwijfeld dan weer voor de nodige onrust en criminaliteit zal zorgen. Zeker nu Nederland al volop vluchtelingen van elders opvangt, is dat onwenselijk. Een stem tegen het associatieverdrag is dan ook een stem tegen een nieuwe migrantenstroom.

4. Een nieuwe bodemloze put?

Omdat de economie van Oekraïne er zeer slecht voorstaat, is in het associatieverdrag afgesproken dat Oekraïne - onder voorwaarde van hervormingen - kan rekenen op financiële steun. Evenals Griekenland steunpakketten heeft gekregen, zal ook Oekraïne bepaalde steunpakketten krijgen. Er zijn nu al miljarden euro's van de EU naar Oekraïne overgemaakt. Door de verdere uitwerking van het associatieverdrag wordt dit alleen nog maar meer, met daarbij de reële kans dat een aanzienlijk deel van het EU-geld in de zakken van corrupte oligarchen zal verdwijnen. Kortom, hier dreigt een nieuwe bodemloze put te ontstaan. Een stem tegen het associatieverdrag is dan ook een stem tegen het overpompen van miljarden euro's aan steun naar Oekraïne.

5. Geen export van moderne 'waarden'

In de Oekraïne behoort ongeveer 76 procent van de bevolking tot de Oekraïens-orthodoxe Kerk. Verder is circa 8 procent lid van de Oekraïens-katholieke Kerk en ruim 1 procent is mohammedaan. Hoewel de gereformeerde waarheid er in leer en leven nauwelijks gevonden wordt, is het wel zo dat de kerken daar in het algemeen gesproken nog een zekere behoudende invloed op het normen- en waardenpatroon van de burgers hebben. Een veel groter deel van de bevolking dan in onze westerse samenleving is daar bijvoorbeeld nog tegen abortus, tegen euthanasie en tegen homorechten. De EU wil echter via het associatieverdrag Oekraïne dwingen bepaalde moderne

westerse 'waarden' over te nemen. Zo heeft de EU aan het versoepelen van de visabepalingen voor de Oekraïense burgers onder meer deze voorwaarde verbonden dat bij de hervorming van de Oekraïense arbeidswet "discriminatie op grond van seksuele geaardheid" verboden moet worden. De in die zin aangepaste arbeidswet werd echter in november 2015 vanwege die aanpassing tweemaal door het Oekraïense parlement weggestemd. Pas na het uitoefenen van zware druk door de vertegenwoordigers van de EU en door de Oekraïense president werd de wet alsnog met een nipte meerderheid aanvaard. Een stem tegen het associatieverdrag is daarom ook een stem tegen het afdwingen van dergelijke moderne westerse 'waarden'. Het is een stem tegen die Euro-pees-liberale knechting.

Ten besluite

Op grond van de genoemde vijf argumenten wil het bestuur van de Landelijke Stichting u dus adviseren om **tegen** het associatieverdrag te stemmen en u niet van de wijs te laten brengen door de opmerking dat we Oekraïne dan in handen van Poetin drijven, want wat belet Nederland en andere landen om zelfstandig een handelsverdrag met Oekraïne te sluiten.

Het bestuur

Fotoverantwoording:

a) By Avi1111 dr. avishai teicher (Own work) [Attribution or CC BY-SA 4.0] via Wikimedia Commons

VOORAANKONDIGING JAARVERGADERING

Onze eerstvolgende jaarvergadering is gepland op Deo volente zaterdagmiddag **21 mei 2016** in een zaal van de Gereformeerde Gemeente-Centrum (Nairacstraat 24) te Barneveld. De vergadering vangt aan om 13.30 uur. Op deze vergadering zijn alle **mannen** die belangstellen in de staatkundig gereformeerde beginselen, van harte welkom, ook al zijn ze geen abonnee op ons blad *In het Spoor*. **Ds. A. Verschuure** hoopt op deze vergadering een openingswoord te spreken en **ds. Th. L. Zwartbol** een slotwoord. Voor het houden van een referaat hebben we ons bestuurslid de heer **D. van der Sluis** uit Genemuiden bereid gevonden. Nadere berichten volgen nog, maar nooteert u nu alvast de datum in uw agenda!

Het bestuur

Kerk Ger. Gem. Barneveld-Centrum (foto H. Ploeg)